

UNUTRAŠNJOST KATEDRALE U PULI

BOČNI PORTAL KATEDRALE

grobļjanska crkva Sv. Feličite (istražena 1909). Obje su crkve imale također polukružna sjedala za svećenike i ukrašeni višebojni podni mozaik.

Umj. je djelatnost osobito živa nakon uspostavljanja biz. vlasti (538). Ravenski nadbiskup Maksimijan, rodnom iz Vistra *J* od Rovinja, dao je sagraditi na području *Z* zidina trobrodnu baziliku Sv. *Marije Formose* s dekorativnim vanjskim leznama i izbočenom, izvana poligonalnom apsidom, sakristijama i grobnim kapelama križna tlocrta; od toga je kompleksa ostala očuvana samo *J* kapela. Od bogata ukrasa očuvao se dio zidnoga mozaika iz konhe kapele s bizantsko-ravenskim prikazom »*Traditio legis*«; ispod njega teče friz u štuku, ukrašen pticama koje nose vijenac s cvjetovima i plodovima. Ispred bazilike se nalazila velika benediktinska opatija, a u blizini jednobrodna crkva Sv. Nikole s leznama, poligonalnom apsidom izvana te višebojnim podnim mozaikom (očuvani ostaci). Istome tipu pripada i u potpunosti očuvana današnja pravosl. crkva Sv. *Nikole* (druga pol. VI. st.); u crkvi je ikonostas, rad grč. majstora Tomiosa Batosa iz poč. XVIII. st. Na Vrh, izvan zidina, sagrađene su dvije srednjovj. međusobno spojene crkve, Sv. Mihovila i Sv. Klementa, porušene 1851; prva je bila trobrodna troapsidna bazilika s poligonalnim apsidama s vanjske strane, a druga troapsidna memorijalna građevina

KAPELA NEKADAŠNJE BAZILIKE SV. MARIJE FORMOSE

središnjega tipa. Osnovu jednaku onoj Sv. Klementa imala je i memorijalna crkva Sv. Katarine iz VI. st. na istoimenom otoku, porušena poč. XX. st. (istražena 1911).

Slavensko-avarsko-langobardski napadaji (599–611) donose i Puli duže razdoblje mirovanja na svim područjima umj. stvaranja. Tek od sred. VIII. st. dolazi do novih građevnih zahvata i do temeljite zamjene izvornoga kamenog crkv. namještaja novom pletenom skulpturom. Starijoj trobrodnoj grobļjanskoj crkvi Sv. Feličite dodane su tri izbočene polukružne apside te je posvećena Sv. Ivanu (porušena), a sličnu tlocrtnu osnovu, prema podacima A. Devillea i P. Kandlera, imale su u isto doba podignute crkve Sv. Vida na Kaštelu i Sv. Stjepana na njegovim *Jl* padinama.

Nakon izvjesne krize u XII–XIII. st., umjetničko stvaranje dobiva nove poticaje pokretanjem velikih gradnji, krajem XIII. i poč. XIV. st. *Gradska palača*, podignuta 1296, zamišljena je kao simbol komunalne autonomije, što je zahtijevalo njezin monumentalan, razveden oblik te pročelje bogato skulptorskim ukrasima. Od izvornih dijelova postoji oštećeno ist. pročelje sa slijepim lukovima ispod krova i ugaonim karijatidama — zgrbljenim telamonom na juž. i sirenom na sjv. uglu — vrsnim primjercima figuralne kasnoromaničke plastike, rad mjesne kiparske radionice. — Crkva Sv. *Franje* građena je potkraj XIII. st. To je prostrana dvoranska crkva s tri četverokutne apside s križnorebrastim svodovima, koje se prema lađi otvaraju šiljastim trijumfalnim lukovima. Monumentalni crkv. portal ukrašen je nizom školjki, viticama koje se penju iz amfora, tordiranim i nazubljenim stupićima. U crkvi se nalazi vrstan drveni poliptih, bogato rezbarena okvira, s dva niza reljefnih likova svetaca i središnjim prikazom Majke Božje s djetetom (sred. XV. st.). Samostan s četverokutnim klastrom sagrađen je istodobno s crkvom, a obnovljen je u XV. st. Kapela Sv. *Ivana* u sredini ist. krila samostana romanička je građevina s jednostavnim gotičkim portalom i raskošno ažuuiranim gotičkim biforama. — Iz razdoblja XV–XVI. st. očuvalo se nekoliko kuća s gotičkim i renesansnim detaljima. Reljef Gospe Milosrdne u luneti portala crkve Sv. Marije Milosrdnice primjer je gotičke skulpture u gradu, a vrlo kvalitetan kip Madone Navještenja (lapidarij u franjevačkom samostanu) primjer renesansnoga kiparstva. — Oko 1630. sagrađena je na Kaštelu velika bastionska tvrđava po franc. uzorima.

Nove poticaje za razvitak grad dobiva u drugoj pol. XIX. st., kada postaje sjedište austr. ratne mornarice. Nova arhit. ostvarenja imaju srednjoeur. obilježje; vrsnoćom se ističu neoklasicističke zgrade Admiraliteta i hotela »*Riviere*«, te neobiz. mornarička crkva Sv. *Marije*.